

Regionalt samarbeid på Hadeland

Bidrag på Teams-møte 15.05.2020

Hans Olav Bråtå
Østlandsforskning
Høgskolen i Innlandet
Lillehammer

hans.brata@inn.no

Utgangspunkt

- Eksisterer et regionalt samarbeid på Hadeland
- Vilkårene for dette endret ved at to kommuner er blitt del av Viken
- Hvordan kan en forstå hva som fremmer regionalt samarbeid og partnerskap?

Spørsmål

- a) Hva fremmer kommunesamarbeid med utgangspunkt i de tre kommunene?
- b) Hva er aktuell problematikk omkring regionforstørring?

Noe bakgrunns litteratur

- Higdem, U., Bråtå, H.O. & Alnes, P.K. (2019). **Innovasjonsallmenningen - å samle og forvalte ressurser for innovasjon og nyskaping.** I: A.K. Tennås Holmen & T. Ringholm, (red.): *Innovasjon møter kommune.*
- Higdem, U., Bråtå, H.O. & Alnes, P.K. (2018). *Partnerskapet for næringsutvikling er liv laga. Følgeevaluering av Partnerskap for næringsutvikling i Østfold.*
- Bråtå, H.O., Higdem, U., Gløtvold-Solbu, k. & Stokke, M. (2014). *Regionale partnerskap – positivt for regional utvikling og utfordrende for kommunal forankring. En evaluering av partnerskapsinstituttet i Oppland.*

Utgangspunkt i Elionor Ostrom

- Nevnte litteratur, særlig artikkelen om innovasjons-allmenningen bygger på Elionor Ostrom sitt arbeid om hva som fremmer langsiktige og stabile «commons» - allmenninger.
- En litt uvanlig vinkling, men den viser seg å peke på mange aspekter som er nyttige for å vurdere regionale samarbeid.
- Sammen med partnerskapslitteratur en nyttig innfallsvinkel i vår følge-evaluering av Partnerskap for næringsutvikling i Østfold

Avgrensning av regionen

a) Basert på de tre kommunene?

- Klart hvilket geografisk område som er i fokus, og dermed
  - Hvilke aktører som inngår/kan inngå i samarbeidet
  - Hvem som skal ha fordeler av det
  - Lettere å involvere kommunale politikere – gjennomsiktighet fordi færre aktører og enklere linjer
  - Innlandet Fk er interessert fordi en av de tre kommunene er i Innlandet

Avgrensning av regionen, forts.

b) Hva skjer ved regionforstørring?

- Det er allerede koblinger ut av regionen – i alle retninger
- Regionforstørring vil inkludere flere kommuner, men likevel avgrensa
- Antall aktører øker vesentlig, både formelt og uformelt
  - Fordel fordi flere da er klarere koblet på – blir sterkere
  - Klarere kobling mot Oslo og Ringerike
  - Men flere aktører gjør det mer komplisert
  - Lengre avstand til kommunale politikere
  - Gran blir mer perifert?
  - Hvor interessert er Innlandet fk når Gran er en av 4 eller 5 kommuner?

Må være samsvar mellom utbytte av samarbeidet og input i samarbeidet

a) Basert på de tre kommunene?

- Færre kommuner gjør det lettere å se sammenhengen mellom innsats i form av ressurser og utbytte for kommunene
- Skal finansieres etter Innlandsmodellen
  - Vil Viken slutte seg til og delta på sikt?
- Vil kommunene forplikte seg?

Må være samsvar mellom utbytte av samarbeidet og input i samarbeidet, forts.

b) Hva skjer ved regionforstørring?

- Flere kommuner vil gi større input, mer ressurser, men
  - Vil f.eks. Nittedal bidra – er dette et interessant samarbeid for dem?
  - Flere å dele på
  - Størrelse og kompleksitet vil gjøre det vanskeligere å se sammenheng mellom innsats og utbytte (effekt)
  - Lunner og Jevnaker dras i ulike retninger
  - Økonomisk tyngde vil dras mot Viken – Gran blir mer perifert

De som berøres av samarbeidet må påvirke utformingen av det

Grunnleggende;

- Innbyggerne skal høste fordeler og de må derfor kunne påvirke – via kommunestyrene og fylkespolitikkerne
- Tidligere kritikk mot denne typen partnerskap at kommunale politikere er for lite involvert. Hadelandstinget motvirke.

a) Basert på de tre kommunene?

- Få kommuner gir lettere oversikt og dermed lettere for kommunestyrepolitikere å påvirke.

De berørte av et samarbeid må påvirke utformingen av det, forts.

b) Hva skjer ved regionforstørring?

- Færre kommunale politikere i regionråd, fordi flere kommuner – mer topptungt?
- Mer behov for arbeidsutvalg o.l., hvilket øker avstand til vanlige politikere og befolkning?
- Større region gir trolig mindre mulighet til å påvirke for kommunale politikere – og større avstand til velgerne.
- Større region gir fylkespolitikere fra Innlandet mindre relativ påvirkning?

Ha et felles og akseptert kunnskapsgrunnlag

- Utvikling av regionen må basere seg på kunnskap som er **akseptert** av alle: Man kan diskutere status, utvikling, tiltak og effekter, men må være basert på felles kunnskapsgrunnlag.
- Utvikle **parametere** som gir grunnlag for å beskrive status og utvikling av regionen.
- Kunnskap om **tiltak** (prosjekter og andre tiltak); hva er gjort – av hvem, hvor, når, hva var målet, var det et klart mål? Uklare mål og tanker om virkning kan føre til at tiltak blir strategi.
- **Effekter** av tiltak; klarer en å måle effekter, tilsikta og/eller utilsikta effekter? Er det tiltak og/eller andre forhold som gir effekter?

Kunnskapsgrunnlag - fortsettelse

a) Basert på de tre kommunene?

- Næringsbarometer, annen statistikk og kunnskap gir oversikt over status og utvikling.
- Det gis en oversikt over prosjekter.
- Men er det kunnskap om sammenheng mellom prosjekter og effekter?
- Det vil avhengige av størrelse, mål mv av prosjekter, men grunn til å anta at få kommuner gjør det lettere å ha oversikt over sammenheng mellom tiltak og effekter – det er viktig for legitimitet

Kunnskapsgrunnlag - fortsettelse

b) Hva skjer ved regionforstørring?

- Behov for mer, og ny kunnskap for et større område.
- Gjør en regionforstørring det lettere å få ønska effekter fordi en får påvirket flere faktorer som henger sammen?
- I et større område kan de bli vanskeligere å se sammenhengen mellom en del tiltak og effekter, fordi det blir mer komplekst

Hvordan skjer beslutninger

a) Basert på de tre kommunene?

- Dagens system basert på konsensus
  - Fungerer trolig bedre dess færre og mer homogene aktører som deltar.
- Frivillig å delta – kommuner kan påvirke ved å «trekke seg tilbake»
- Vanskelig med sanksjoner når det er frivillig å delta

Hvordan skjer beslutninger, forts.

b) Hva skjer ved regionforstørring?

- Ved større region blir det flere aktører (kommuner) – kan bli vanskeligere å oppnå konsensus?
- Vil flere kommuner føre til at det blir færre politikere per kommune?
- Innlandet sin relative andel vil bli mindre – hvordan påvirker det interessen?
- Vil en regionforstørring i større grad gi et «fjerde nivå» fordi en i større grad må samordne, for eksempel via arbeidsutvalg.
- Vil det føre til «større avstand» til folkevalgte?

Det regionale samarbeidet er en del av et større system

a) Basert på de tre kommunene?

- Innlandet fylkeskommune vil delta, men fremdeles uklart om hvordan Viken vil delta.
- Det interkommunale rådet påvirker fylkeskommunens satsing og fylkeskommunen påvirker regionen
  - Hvordan blir dette når Hadeland er delt på to fylker?
  - Vil det bli en felles (og ensartet) satsing og felles handlingsplaner?
  - Eller vil det bli ulike satsinger på tvers av fylkesgrensa, men komplementært –dvs at de utfyller hverandre?

Det regionale samarbeidet er en del av et større system

b) Hva skjer ved regionforstørring?

- Mye av samme problematikken som ved a), men mer komplisert fordi det blir flere kommuner
- Vil Nittedal bli en del av Hadeland?
- Tyngdepunktet blir enda klarere i Viken; mot nedre Romerike og mot Ringerike
- Gran og Innlandet mer perifert?

Videre arbeid?

- Aktuelt med følgeevaluering?
  - INN har gjort det i Partnerskap for Østfold
- Kunnskap om forutsetninger for regionforstørring
  - INN har forskere som kan bidra med kunnskap